

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2012

Spis treści:

1. Wprowadzenie.
2. Podstawowe problemy alkoholowe i narkomanii.
3. Współdziałanie organizacji pozarządowych, instytucji i służb społecznych w rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii na terenie Gminy Uście Gorlickie. Realizatorzy zadań Gminnego programu.
4. Zasady finansowania Gminnego programu.
5. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Uściu Gorlickim.
6. Zadania oraz metody realizacji Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii na rok 2012.

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 4¹ Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin i jest realizowane w postaci gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanych corocznie przez rady gmin.

Zgodnie z art. 10 ust. 1-3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gmin i jest realizowane w postaci gminnych programów przeciwdziałaniu narkomanii.

Tworzenie, promowanie i realizacja Gminnego programu będzie służyć realizacji celu strategicznego „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień i patologii społecznych”, który osiągnięty będzie poprzez:

- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia zjawisk patologii społecznej, uzależnień i przestępczości wśród mieszkańców gminy,
- integrowanie systemu gminnych służb wspierających rodziny i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz dotknięte problemami uzależnień i patologii społecznych,

- podnoszenie kwalifikacji osób działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,
- rozwijanie bazy danych, służącej diagnozie problemów uzależnień i patologii społecznych na terenie gminy oraz zasobów systemu wsparcia rodzin i osób nimi dotkniętych,
- integrację środowisk trzeźwosciowych i promowanie życia w trzeźwości,
- współpracę z służbami słowackimi.

2. PODSTAWOWE PROBLEMY ALKOHOLOWE I NARKOMANII

Istnieją istotne powiązania między używaniem i nadużywaniem alkoholu, narkotyków a ubóstwem, zjawiskami patologii społecznych, marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Powiązania te są złożone i różnią się stopniem wpływu alkoholu, narkotyków na rozmiary szkodliwych zjawisk zarówno na poziomie osób i rodzin dotkniętych tym problemem, jak i na poziomie całych społeczności lokalnych.

Zidentyfikowano następujące zjawiska związane z problemami uzależnień i patologii społecznych:

- wzrost przestępczości związanej z posiadaniem i używaniem środków odurzających, tj. alkoholu i narkotyków, w tym przestępczości nieletnich, wpływającej na zmniejszenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
- zwiększenie liczby interwencji dokonywanych przez policję, pomoc społeczną i inne służby w sytuacjach przemocy domowej i kryzysu osobistego,
- ubóstwo i zagrożenie marginalizacją społeczną sprzyjające wykluczeniu społecznemu m.in. osób uzależnionych, dotkniętych problemami przemocy i kryzysu osobistego,
- niewystarczający system wsparcia w stosunku do narastających problemów społecznych,
- niska świadomość społeczna w zakresie możliwości rozwiązywania problemów społecznych oraz stereotypowe postrzeganie tych problemów w szczególności problemów przemocy, alkoholizmu i narkomanii.

Szkody występujące w związku z nadużywaniem napojów alkoholowych widoczne są w różnych obszarach życia, nie można ich uniknąć, można jednak zmniejszyć ich rozmiary. Określając zadania i metody zmniejszenia szkód w Gminnym programie należy założyć, iż szkody nie wiążą się jedynie z tym, co potocznie nazywa się pijaństwem (wyniszczeniem organizmu, degeneracją rodziny, konfliktami z prawem), ale dotyczą także takich zjawisk, jak:

- zagrożenia w ruchu drogowym spowodowane przez nietrzeźwych pieszych i kierowców,
- zagrożenia bezpieczeństwa publicznego spowodowanego przez nietrzeźwych, agresywnych kibiców piłkarskich,
- wypadków w pracy, wadliwych produktów i niefachowej obsługi klientów przez nietrzeźwych pracowników zakładów pracy,
- nietrzeźwej przemocy domowej,

- ubóstwa materialnego rodzin alkoholowych z problemem alkoholowym,
- negatywnych wzorców rozwiązywania problemów życiowych przekazywanych dzieciom w rodzinach alkoholowych,
- szkodliwych zwyczajów pijanego świętowania oraz spędzania wolnego czasu z alkoholem, przekazywanych młodzieży i kultywowanych przez nią,
- wad rozwojowych dzieci, których matki spożywały alkohol będąc w ciąży.

Do najważniejszych problemów alkoholowych ostatnich lat w Polsce, ujawniających się również na poziomie środowiska lokalnego Gminy Uście Gorlickie należą: samozniszczenie osób uzależnionych od alkoholu, uszkodzenia zdrowia u dorosłych osób nadmiernie pijących, uszkodzenia rozwoju psychofizycznego pijącej młodzieży, szkody występujące u członków rodzin z problemem alkoholowym, alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy i bezrobotnych, naruszenie prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe, naruszenie prawa związane z handlem napojami alkoholowymi. Przyjmuje się następujące rozmiary populacji Polaków, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych: około 4% populacji Polaków stanowią dorośli żyjący w otoczeniu alkoholików (współmałżonkowie, rodzice). Szacuje się, że w rodzinach z problemem alkoholowym wychowuje się ok. 1,5 do 2 mln dzieci, z czego ok. 500 tys. znajduje się w sytuacji zagrażającej ich zdrowiu i życiu i wymaga natychmiastowej interwencji. Osoby pijące szkodliwie to 5-7% populacji, 3% populacji Polaków jest uzależniona od alkoholu.

Spożywanie alkoholu wiąże się z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, zarówno somatycznych, jak i psychologicznych, zwłaszcza jeśli alkohol spożywany jest często, w dużych ilościach, w niewłaściwych okolicznościach. Wśród szkód zdrowotnych na plan pierwszy wysuwa się zespół uzależnienia od alkoholu. Liczbę osób uzależnionych od alkoholu w Polsce można oszacować między 700 tys. a 900 tys. osób, z czego ok. 80% stanowią mężczyźni (tj. około 2- 3% całej populacji), jest chorobą społeczną, której konsekwencje dotyczą nie tylko osób uzależnionych, ale także członków ich rodzin i środowisk społecznych. Zgodnie z obowiązującym w Polsce systemem diagnostycznym ICD X, uzależnienie rozpoznaje się, gdy występują przynajmniej 3 z 6 objawów: głód alkoholowy, utrata kontroli picia, koncentracja życia wokół spożywania alkoholu i podporządkowanie temu obowiązków i relacji z bliskimi, zmiana tolerancji na alkohol, picie alkoholu pomimo widocznych szkód zdrowotnych, społecznych i duchowych, objawy abstynencyjne. Programy terapeutyczne dla uzależnionych od alkoholu koncentrują się na leczeniu czterech podstawowych sfer życia człowieka, uszkodzonych przez alkohol: zdrowiem fizycznym (odtrucie organizmu, leczenie szkód spowodowanych chronicznym zatruciem, niedożywieniem, deficytem witamin i minerałów), psychicznym (nauka konstruktywnych sposobów zaspokajania własnych potrzeb oraz umiejętności potrzebnych do trzeźwego życia), społecznym (naprawa kontaktów z innymi ludźmi, zmiana sposobu życia, pomoc w odzyskiwaniu sprawnego funkcjonowania w rolach społecznych) i duchowych (wewnętrzna przemiana w sferze wartości). Do niewłaściwych okoliczności spożywania alkoholu, sprzyjających pojawieniu się szkód zdrowotnych, w tym rozwojowi uzależnienia od alkoholu należą: zbyt młody wiek konsumenta (przed zakończeniem okresu dojrzewania), okres ciąży i karmienia, stany chorobowe, przyjmowanie większości leków.

3. WSPÓLDZIAŁANIE ORGANIZACJ POZARZĄDOWYCH, INSTYTUCJI SŁUŻB SPOŁECZNYCH W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANI NA TERENIE GMINY UŚCIE GORLICKIE, REALIZATORZY ZADAŃ GMINNEGO PROGRAMU

Istotą właściwej realizacji Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii jest współpraca wielu podmiotów według zasady, iż każde zadanie powinno być realizowane przez ten podmiot, który w danym obszarze jest najbardziej kompetentny. Do realizacji programu zaproszono zarówno przedstawicieli lecznictwa odwykowego, jak i klubów trzeźwościowych, które dają wsparcie podejmowanym lokalnie działaniom, a także przedstawicieli policji, pomocy społecznej, edukacji i innych służb społecznych oraz działające na terenie Gminy Uście Gorlickie organizacje pozarządowe. Żaden podmiot samodzielnie nie jest bowiem w stanie rozwiązać problemów alkoholowych i narkomanii w gminie.

Do realizatorów planowanych zadań w Gminnym programie na rok 2012 należą:

- a) Urząd Gminy w Uściu Gorlickim,
- b) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- c) Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia,
- d) placówki służby zdrowia, w tym zakłady lecznictwa odwykowego,
- e) placówki oświatowe (szkoły, przedszkola),
- f) Policja,
- g) Izba Wytrzeźwień,
- h) organizacje pozarządowe, w tym prowadzące kluby trzeźwościowe,
- i) osoby prywatne oraz firmy, inne instytucje, podmioty i służby społeczne.

4. ZASADY FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU

Realizacja Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii prowadzona będzie w oparciu o środki własne gminy uzyskane z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, za zm.) oraz środki pozyskane z programów Unii Europejskiej i innych projektów. Plan wydatków Programu na rok 2012 zostanie określony w uchwale budżetowej na 2012 rok.

5. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W UŚCIU GORLICKIM

- 1) Posiedzenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są bezpłatne.
- 2) Za udział w posiedzeniach zespołu problemowego, prowadzącego postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu, członkom tego zespołu przysługuje wynagrodzenie w wysokości trzech diet za każde posiedzenie.

- 3) Za przeprowadzenie kontroli, punktów sprzedaży napoi alkoholowych, członkowie zespołu kontrolującego otrzymywać będą ryczałt w wysokości trzech diet za każdą kontrolę.

ZADANIA ORAZ METODY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2012

Lp.	Zadanie	Metody realizacji
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.	<p>A) Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych, szczególnie dzieci i młodzieży, współuzależnionych, dzieci z rodzin alkoholowych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie i sprawców przemocy.</p> <p>B) Dofinansowanie kosztów przejazdów dla osób biorących udział w terapii.</p> <p>C) Zapewnienie działalności punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych.</p>
2.	Udzielenie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą.	<p>A) Dofinansowanie wybranych usług i programów realizowanych przez placówki interwencyjno-pomocowe, profilaktyczno-terapeutyczne i wspomagające proces readaptacji społecznej dla osób uzależnionych, członków rodzin z problemem alkoholowym i narkomanii oraz osób dotkniętych przemocą domową.</p> <p>B) Organizowanie i prowadzenie „zespołu motywującego” Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- rozpatrywanie wniosków z Policji, Prokuratury, Pomocy Społecznej, wniosków indywidualnych o zobowiązanie do leczenia odwykowego, kierowanie spraw do badania przez biegłych oraz do Sądu.</p> <p>C) Wspomaganie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej i kompensacyjnej w placówkach przeznaczonych dla grup ryzyka (w szczególności dla dzieci z rodzin alkoholowych) np. świetlicach, klubach i ośrodkach socjoterapeutycznych; rozszerzenie dostępności do tego typu oferty poprzez dofinansowanie wybranych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.</p> <p>D) Prowadzenie działań interwencyjnych w stosunku do osób nadużywających alkoholu w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.	<p>A) Prowadzenie działań interwencyjnych w stosunku do osób nadużywających alkoholu w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>B) Finansowanie programów profilaktycznych dla uczniów oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców, realizowanych w placówkach oświatowych w ramach szkolnych programów profilaktyki; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu.</p> <p>C) Współudział w działaniach promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez dzieci i młodzież.</p> <p>D) Finansowanie i dofinansowanie różnych form zajęć z zakresu tzw. „profilaktyki alternatywnej”, wspierających rozwój m.in. zajęć sportowych, rekreacyjnych, artystycznych, edukacyjnych itp.</p> <p>E) Dofinansowanie działalności punktu konsultacyjnego i klubu abstynenta oraz świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych.</p> <p>F) Organizowanie specjalistycznych szkoleń i konferencji oraz innych form zwiększających kwalifikacje w zakresie problematyki uzależnień, rozwiązywania problemów patologii społecznej i przeciw działania wykluczeniu społecznemu.</p> <p>G) Prowadzenie systematycznych szkoleń dla osób ubiegających się o zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.</p> <p>H) Organizowanie kampanii społecznych oraz przedsięwzięć edukacji społecznej w zakresie problematyki uzależnień i przeciwdziałania patologiom społecznym.</p> <p>I) Diagnostowanie i monitorowanie problemów uzależnień na terenie Gminy.</p> <p>J) Wykonanie i zakup materiałów profilaktycznych- prasa i książki specjalistyczne, broszury, plakaty druki, ulotki, nagrody w konkursach i zawodach oraz inne materiały informacyjne, edukacyjne i promocyjne.</p> <p>K) Remont świetlic dla dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych.</p> <p>l) Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na kierowców w szkołach ponadgimnazjalnych mających w programie nauczania kursy na prawo jazdy.</p>
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.	<p>A) Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień; promowanie ciekawych projektów i inicjatyw społecznych.</p> <p>B) Dotacje dla Policji na realizację zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii.</p>
5.	Ograniczenie dostępu do alkoholu.	<p>A) Ustalenie limitów punktów sprzedaży.</p> <p>B) Podejmowanie akcji kontrolnych prowadzonych wspólnie przez przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Policji w stosunku do podmiotów handlujących napojami alkoholowymi pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.</p>

Przewodniczący Rady Gminy
Uście Gorlickie

Zbigniew Ludwin